

Dísztál (ún. istoriato tál) - Nero megkínoztatja anyját, Agrippinát

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	4406
Alkotó:	Durantino, Guido
Készítés ideje:	1530 - 1540
Készítés helye:	Urbino
Anyag:	majolika
Technika:	korongozott; préselt
Méretek:	átmérő: 27 cm magasság: 4 cm

Az itáliai majolikák alkalmi – eljegyzési, házassági, születési – ajándékként kerültek birtokosaikhoz és dekorációként szolgáltak. A színes majolikák egyik jellegzetes díszítménytípusa az *istoriato*, amely narratív módon mutat be egy, vagy olykor több jelenetet. Az ábrázolt történetek leggyakrabban a klasszikus antikvitás témaköréből kerültek ki, kész kompozíciókat vettek át festőktől, rézmetszőktől.

Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében négy olyan *istoriato* tál található, amelyek mindegyikére Nikolaus Rabenhaupt von Suche (?-1538), Alsó-Ausztria kormányzója és felesége, Genoveva Lamparter, a württembergi kancellár leányának címerét festették. (A sorozat további darabjainak leltári számai: 4407, 4411, 4412.) Ugyancsak az ő kettős címerük látható egy a British Museumban őrzött *istoriato* tálon is (ld. [itt](#)).

Az itt bemutatott tálon Nero császár látható, amint hatalomféltésből kivégezteti anyját, Agrippinát. (vö. Suetonius: *De vita XII Caesarum Nero*, 34.) A balra álló nőalak minden bizonnyal Poppaea Sabinával, Nero második feleségével azonosítható, aki Tacitus szerint anyja meggyilkolására uszította a császárt. (vö.: *Évkönyvek*, XIV.1)

Az ábrázolás témáját a tál alján olvasható, késsel festett felirat is megnevezi: *Nero q(ui) fuit mater / exennari* (sic!).

A felirat helyes olvasata talán *Nero, qui facit matrem eviscerari*, azaz "Nero, aki kibelezette anyját". Jacobus de Voragine *Legenda Aurea* című hagiográfiai művében, Szent Péter apostol életét ismertetve Nero császár gaztetteit is taglalja. Ezek egyikeként beszámol arról, hogy „Nero tébolyult gonoszságában – amint azt ugyanebben az apokrif történetben találjuk – anyját megölette és feldarabolta, hogy lássa: miként hordta őt méhében.” (ford. Grüll Tibor)

A hátborzongató történet leírása Guillaume de Lorris és Jean de Meung 1230 körüli *Rózsaregényében* is szerepel, s a jelenet ábrázolása rendszerint a mű késő középkori illusztrált kéziratok példányaiban is megtalálható (ld. pl. [itt](#)).

Irodalom

- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 3. (Balla Gabriella)
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 69. (Lovay Zsuzsanna, Tompos Lilla)
- Brestyánszky Ilona: *Italienische Majolikakunst. Italienische Majolika in ungarischen Sammlungen*. Corvina Kiadó, Budapest, 1967. - Nr. 35.

